

26.3.2026

Finanssineuvos Antto Korhonen, hyvinvointialueosasto

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt valtiovarainministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa kysymyksiin koskien hallituksen esitystä 2/2026 eduskunnalle laiksi julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Hallituksen esityksessä ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin useita pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyviä tavoitteita ja kirjauksia hankintalainsäädäntöä koskien. Muutoksilla lisättäisiin tehokkuutta ja kustannussäästöjä julkisissa hankinnoissa.

Valtiovarainministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan kysymyksittäin seuraavaa:

Onko hankintalain muuttamista koskevassa esityksessä (HE 2/2026) kyse rahoituslain 9 §:ssä tarkoitusta hyvinvointialueiden tehtävien laajuuden tai laadun muutoksesta, kun tehtävien järjestämistapaa ja vaatimuksia muutetaan (sidosyksikköjä koskeva sääntely) siten, että muutoksesta aiheutuu kustannuksia hyvinvointialueille? Kannanotto pyydetään perustelemaan

Miten hyvinvointialueille on tarkoitus korvata esityksestä aiheutuvat kustannukset?

Kuten valtiovarainministeriö on todennut valiokunnalle 9.3.2026 antamassaan lausunnossa (s. 4), esityksestä arvioidaan aiheutuvan hyvinvointialueille kustannusvaikutuksia, joita ei ole tarkoitus ottaa erikseen huomioon alueiden rahoituksessa. Koska esityksessä ei ehdoteta muutoksia alueiden lakisääteisiin tehtäviin, kyseessä ei ole hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) 9 §:n mukainen tehtävämuutos, joka otettaisiin yleiskatteellisessa rahoituksessa voimaantulovuodesta lukien etukäteen huomioon. Luonteeltaan välilliset kustannukset tulevat kuitenkin otetuiksi huomioon yleiskatteellisen rahoituksen jälkikäteistarkistuksessa, jos ne ovat osaltaan kasvattaneet hyvinvointialueiden koko maan tason kustannuksia. Jälkikäteistarkistus tehdään kahden vuoden viiveellä. Vuodesta 2026 lukien jälkikäteistarkistusta ei tehdä täysimääräisesti toteutuneiden kustannusten mukaan, vaan siihen sisältyy alueille omavastuuosuus. Ministeriöllä ei ole lisättävää tähän asiaan.

Kuinka paljon hyvinvointialueille arvioidaan aiheutuvan kustannuksia esityksen johdosta?

Valtiovarainministeriö toteaa, että se on antanut talousvaliokunnalle kyseistä hallituksen esitystä koskevan asiantuntijalausuntonsa 27.2.2026. Ministeriössä ei ole tehty erillisiä selvityksiä siitä, millaisia kustannuksia hankintalain 15 §:ään ehdotettu vaatimus sidosyksiköiden 10 prosentin vähimmäisomistusosuudesta aiheuttaisi kunnille, hyvinvointialueille tai yleisemmin julkiselle sektorille. Ministeriö on kuitenkin tuonut esiin sekä hallituksen esitystä valmistelleessa työryhmässä että esitysluonnoksesta työ- ja elinkeinoministeriölle maaliskuussa 2025 antamassaan lausunnossa muun muassa sen, että hankintalain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä tulisi kuvata muutosten vaikutukset kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen ja toimintaan

sekä käsitellä muutosten kohdistumista erilaisiin kuntiin ja kuntaryhmiin. Talousvaliokunnalle aiemmin antamassaan lausunnossa valtiovarainministeriö on käsitellyt näitä vaikutuksia yleisellä tasolla, eikä ministeriöllä ole lisättävää aiemmassa lausunnossa jo toteamaansa.

Olisiko VM:n näkemyksen mukaan perusteltua säätää poikkeussäännös kaikkien tai joidenkin sote-palvelujen (erityisesti sellaiset sidosyksiköt, joiden tarkoituksena on tuottaa lakisääteisiä välittömästi henkeä ja terveyttä ylläpitäviä terveydenhuollon palveluja tai terveydenhuoltolaissa (1326/2010) tarkoitettuja terveydenhuollon keskitetyn erikoisosaamisen palveluja taikka näiden palvelujen tuottamiseen tarkoitettuja tietojärjestelmiä ja/tai joiden tuottamat palvelut ovat merkittäviä varautumisen/valmiuden kannalta), osalta siten, ettei hyvinvointialueiden kyseisiä sidosyksiköitä koskisi ehdotettu vaatimus siitä, että sidosyksikköhankinta edellyttää hyvinvointialueelta vähintään 10 % omistusta sidosyksiköstä?

Valtiovarainministeriö on aiemmassa 9.3.2026 sosiaali- ja terveystaloudelle toimittamassaan lausunnossa kuvannut 10 prosentin vähimmäisomistusosuutta koskevasta vaatimuksesta ehdotettuja poikkeuksia ja niiden mahdollisia vaikutuksia eikä ministeriöllä ole lisättävää aiemmin toteamaansa.

Valtiovarainministeriön aiemmassa lausunnossa on käsitelty myös 10 prosentin omistusosuusvaatimuksen vaikutuksia DigiFinland Oy:n ja Maakuntien tilakeskus Oy:n asemaan (s. 6), eikä ministeriöllä ole näiltäkään osin lisättävää aiemmin toteamaansa.